

Βρυξέλλες, 11 Νοεμβρίου 2019
(OR. en)

13398/19

JEUN 114
EDUC 449
SPORT 100
EMPL 561
SOC 741
DIGIT 166
SUSTDEV 163
CLIMA 295
ENV 914

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Όραμα για τις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους στην Ευρώπη – κλιματική αλλαγή, νέοι και κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους – Συζήτηση προσανατολισμού (Δημόσια συζήτηση σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου) [πρόταση της Προεδρίας]

Κατόπιν διαβούλευσης με την Ομάδα «Νεολαία», η Προεδρία κατήρτισε το συνημμένο έγγραφο συζήτησης ως βάση για τη συζήτηση προσανατολισμού που θα διεξαχθεί στο Συμβούλιο «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» στις 21-22 Νοεμβρίου 2019.

Συμβούλιο «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός»

Βρυξέλλες, 21 και 22 Νοεμβρίου 2019

– Συζήτηση προσανατολισμού για τη νεολαία –

«Όραμα για τις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους στην Ευρώπη – κλιματική αλλαγή, νέοι και κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους»

– Έγγραφο συζήτησης της Προεδρίας –

1. Η κλιματική κρίση ως το πιο πιεστικό παγκόσμιο ζήτημα

Στην ειδική έκθεση του 2018 της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) τονιζόταν με έμφαση ότι η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη θα πρέπει να περιοριστεί στον 1,5 C σε σχέση με την προβιομηχανική εποχή, προκειμένου να αποφευχθούν οι σοβαρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Το Μάιο του 2019 τα Ηνωμένα Έθνη δημοσίευσαν παγκόσμια έκθεση αξιολόγησης για τη βιοποικιλότητα, στην οποία τονίστηκε ότι ο κόσμος «έχει λάβει προειδοποίηση», δεδομένου ότι ένα εκατομμύριο είδη απειλούνται με εξαφάνιση –γεγονός το οποίο συνδέεται, επίσης, με την κλιματική αλλαγή. Το 2019 η IPCC δημοσίευσε ειδικές εκθέσεις αφενός για την κλιματική αλλαγή και το έδαφος και αφετέρου για τους ωκεανούς και την κρύσφαιρα. Τα τελευταία χρόνια η κλιματική αλλαγή έχει σημειώσει κατακόρυφη άνοδο στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στο πολιτικό θεματολόγιο σε ολόκληρο τον κόσμο.

2. Η κλιματική αλλαγή ως βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πιέζει συνεχώς για ολοένα και πιο φιλόδοξη προσέγγιση υπέρ του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και σήμερα η πρόληψη των επικίνδυνων συνεπειών της κλιματικής αλλαγής είναι μία από τις βασικές της προτεραιότητες. Έχει θέσει στόχους για το 2030 για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Οι κύριες δράσεις της ΕΕ αποτελούν συνδυασμό χρηματοδοτικής στήριξης και κανονιστικών ρυθμίσεων. Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα του Ευρωβαρόμετρου, οι νέοι θεωρούν ότι η προστασία του περιβάλλοντος και η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, παράλληλα με την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την καταπολέμηση της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων, θα πρέπει να αποτελούν τις κορυφαίες προτεραιότητες της ΕΕ για τα επόμενα χρόνια.

Στον τομέα της νεολαίας, η αλλαγή του κλίματος αναφέρθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής για μια νέα στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία για την περίοδο 2019-2027. Η Επιτροπή, μέσω της στρατηγικής, επιθυμεί οι νέοι «να εφοδιαστούν με τις δεξιότητες ζωής που χρειάζονται για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις ενός μεταβαλλόμενου κόσμου» και να «δώσει ιδιαίτερη έμφαση» στους νέους ως παράγοντες σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, επισημαίνοντας ότι «[ο]ι νέοι είναι αποφασισμένοι να αντιμετωπίσουν τις παγκόσμιες προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης». Παρόλο που η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία για την περίοδο 2019-2027 δεν περιέχει συγκεκριμένες συστάσεις όσον αφορά τον ρόλο της νεολαίας σε σχέση με την κλιματική αλλαγή, εντούτοις έχει ως στόχο «[ν]α ενθαρρυνθούν οι νέοι και να λάβουν τα αναγκαία εφόδια για να γίνουν ενεργοί πολίτες». Οι ευρωπαϊκοί στόχοι για τη νεολαία, οι οποίοι αποτελούν μέρος της στρατηγικής και πρέπει να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ, αναγνωρίζουν ότι «[η] κοινωνία πρέπει να αντιδράσει κατά της κλιματικής αλλαγής και των αυξανόμενων περιβαλλοντικών απειλών».

3. Νέοι: οι πρώτοι σε κίνηση

Αξίζει να σημειωθεί ότι, όπως και σε πολλές άλλες κοινωνικές αλλαγές, οι νέοι ήταν αυτοί που ύψωσαν πρώτοι τη φωνή τους.

Οι εκστρατείες των νέων διαδηλωτών για το κλίμα με τίτλο «Παρασκευές για το μέλλον» ξεκίνησαν το 2018, μήνες πριν από τη δημοσίευση της ειδικής έκθεσης της IPCC τον Οκτώβριο του 2018. Οι διαδηλώσεις των νέων για το κλίμα εξαπλώθηκαν γρήγορα σε όλο τον κόσμο και άρχισαν να προσελκύουν την προσοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Παρά τις εκτιμήσεις ότι οι διαδηλώσεις σταδιακά θα έφθιναν, στην πραγματικότητα προσελκύουν όλο και περισσότερους νέους στους δρόμους. Οι διαδηλώσεις για το κλίμα τον Σεπτέμβριο του 2019 συγκέντρωσαν 6 έως 8 εκατομμύρια διαδηλωτές σε 4 500 μέρη 150 χωρών σε όλο τον κόσμο. Επιπλέον, η ευαισθητοποίηση του κοινού για την κλιματική αλλαγή και ο σχετικός πολιτικός διάλογος έχουν φτάσει στα υψηλότερα ιστορικά επίπεδα, ιδίως στην ΕΕ.

Η δράση των νέων για την κλιματική αλλαγή αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι νέοι έχουν συμβάλει στην προώθηση της πολιτικής ατζέντας και στη διεύρυνση του πεδίου των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους. Το τοπίο που προκύπτει οδηγεί σε νέα ερωτήματα και εκτιμήσεις παντός είδους.

4. Το μήνυμα που πρέπει να ληφθεί από τον ακτιβισμό των νέων για το κλίμα

Ο ακτιβισμός των νέων για το κλίμα είναι φαινόμενο που αξίζει σίγουρα να εξεταστεί, μεταξύ άλλων και από την άποψη των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους. Το πρώτο ζήτημα που πρέπει να συζητηθεί είναι το είδος της υποχρέωσης ή του μηνύματος που περνάει στην κοινωνία και στους φορείς λήψης αποφάσεων από το γεγονός ότι οι νέοι, σε μεγάλο αριθμό και με εντυπωσιακή ενέργεια, ζητούν επίμονα αυστηρότερες πολιτικές για το κλίμα. Σε πολλές χώρες, οι φωνές τους εισακούστηκαν και οι πολιτικοί και οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων επαίνεσαν τους νέους, βρήκαν τις αξιώσεις τους θεμιτές και υποσχέθηκαν να προωθήσουν την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής –ακόμη και αν, συνολικά, εξακολουθούν να δίστανται οι απόψεις των πολιτών και των πολιτικών για το θέμα αυτό. Η πολιτική ενθάρρυνση μπορεί να μην είναι πάντοτε αρκετή: παρόλο που ο κόσμος μπορεί να εκτιμήσει και να κατανοήσει τις ανησυχίες των νέων, όταν έρχεται η ώρα οι άνθρωποι να κάνουν θυσίες στην προσωπική τους ζωή ή στον τρόπο διαχείρισης των επιχειρήσεων, δεν επέρχεται απαραίτητα κάποιο ιδιαίτερο αποτέλεσμα. Αυτό συνδέεται με τη σημαντικότερη ίσως αποστολή των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους: να ενθαρρύνονται οι νέοι να είναι ενεργοί πολίτες και να υποστηρίζεται η πίστη τους στην αξία της συμμετοχής. Οι νεαροί διαδηλωτές δίνουν πολλή ενέργεια και ελπίδα στη δράση τους και, αν φανεί ότι αυτό δεν οδηγεί πουθενά, ενδέχεται να υπάρξουν σοβαρές συνέπειες για την πίστη τους στην αξία της ενεργής συμμετοχής στα κοινά.

5. Προς μια ανανέωση της μεθοδολογίας και της εκπαίδευσης

Λαμβάνοντας υπόψη την πείρα που έχει αποκτηθεί όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και τον πολιτικό ακτιβισμό των νέων, οι κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανησυχίες των νέων για το κλίμα, καταγράφοντας ταυτόχρονα τις διαφορές στις απόψεις τους. Οι κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους μπορούν, λόγω της φύσης τους, να έχουν αντίκτυπο σε διάφορους νέους και, ως εκ τούτου, θα μπορούσαν να τους ενθαρρύνουν να ενδιαφερθούν για την κλιματική αλλαγή και να προβληματιστούν για ζητήματα σχετικά με το περιβάλλον. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να είναι σε θέση να μιλούν για την κλιματική αλλαγή και να έχουν επίγνωση των επιπτώσεων της στην ανθρώπινη ζωή και το περιβάλλον. Πρόκειται όχι μόνο για τη στήριξη των νέων που είναι ήδη ενεργοί, αλλά και για την προώθηση της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δημοκρατικών αξιών και της ενεργής συμμετοχής στα κοινά, καθώς και για την αναδιατύπωση σε επίπεδο σύλληψης και ίσως την αναδιαμόρφωση υφιστάμενων πρακτικών στο πλαίσιο των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους.

Υπάρχουν ήδη πολλές μέθοδοι εργασίας στον τομέα των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους που αφορούν την εκπαίδευση για τη φύση και το περιβάλλον, καθώς και ΜΚΟ που ειδικεύονται στους τομείς αυτούς. Η εκπαίδευση μέσω της περιπέτειας και σε εξωτερικούς χώρους προσεγγίζει εδώ και καιρό τις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους. Υπάρχουν κέντρα νεότητας που επικεντρώνονται στην οικολογική εκπαίδευση. Στη σημερινή κατάσταση, όπου οι νέοι τονίζουν όλο και περισσότερο το θέμα με τους εργαζομένους στον τομέα της νεολαίας, μπορεί να είναι εύλογο να συνενωθούν οι υπάρχουσες γνώσεις μας σχετικά με τις πρακτικές και να αξιοποιηθούν –με τη βοήθεια των νέων– στην ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων και μεθόδων εργασίας.

Ένα άλλο ερώτημα είναι ο τρόπος με τον οποίο θα οργανωθεί η κατάρτιση και η εκπαίδευση των εργαζομένων στον τομέα της νεολαίας, ώστε αυτοί να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των νέων. Η νέα αυτή κατάσταση προσφέρει δυνατότητες για την ανανέωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Η μετάβαση σε πιο βιώσιμο κόσμο μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν δεν χάνουμε την ελπίδα ότι θα βρούμε εναλλακτικές λύσεις. Η ενεργή χρήση των ψηφιακών μέσων από τους νέους (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τέχνη, βίντεο) αποτελεί ευκαιρία για εναλλακτική απεικόνιση του κλίματος, ευαισθητοποίηση σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπισή της.

6. *Μαθαίνοντας από τις νέες μορφές ενεργής συμμετοχής των νέων στα κοινά*

Οι διαδηλώσεις στα σχολεία για την κλιματική αλλαγή αποδεικνύουν την εμφάνιση νέων μορφών οργάνωσης της νεολαίας. Το κίνημα δεν είναι οργάνωση νεολαίας, δεν είναι πολιτικό κόμμα νεολαίας, δεν οργανώνεται μέσω κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους, δεν είναι συνωμοσία μικρής κλίμακας ούτε μεμονωμένη νεανική εκδήλωση. Από τις διαδηλώσεις στα σχολεία προκύπτει ότι, εάν οι νέοι διαθέτουν αρκετά κίνητρα, βρίσκουν τρόπο να εκφραστούν. Μπορεί να είναι χρήσιμο όσοι συμμετέχουν σε κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους δραστηριότητες και μεθόδους, υπό το πρίσμα της δράσης των νέων για το κλίμα, καθώς και σχετικά με το είδος των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για τη συμπλήρωση των υφιστάμενων μοντέλων εκπροσώπησης της συμμετοχής των νέων, ώστε να ανταποκρίνονται στις νεοφανείς μορφές ενεργής συμμετοχής των νέων στα κοινά.

7. Η κλιματική αλλαγή στις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους ως διατομεακή πρόκληση

Η κλιματική αλλαγή είναι ένα ευρύ κοινωνικό ζήτημα που καλύπτει τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και την κοινωνία των πολιτών. Η διατομεακή πολιτική για τη νεολαία αποτελεί μέρος του θεματολογίου του τομέα της νεολαίας για μεγάλο χρονικό διάστημα και τονίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία για την περίοδο 2019-2027. Η διατομεακή συνεργασία για την κλιματική αλλαγή πρέπει να υλοποιείται τουλάχιστον σε τρία επίπεδα: ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό. Στην ΕΕ, η δράση για την κλιματική αλλαγή στον τομέα της νεολαίας έχει το δυναμικό να διασυνδεθεί με δράσεις σε οποιονδήποτε τομέα που έχει ως αντικείμενο την κλιματική αλλαγή. Σε κυβερνητικό επίπεδο, κάθε δραστηριότητα πολιτικής για τη νεολαία σχετικά με την κλιματική αλλαγή θα πρέπει να διασυνδέεται με τα αντίστοιχα γενικά σχέδια δράσης. Καθώς η διατομεακή συνεργασία φαίνεται να είναι πιο επιτυχημένη σε τοπικό επίπεδο, θα ήταν ίσως σκόπιμο να δημιουργηθούν δραστηριότητες για την κλιματική αλλαγή οι οποίες να διασυνδέουν τους νέους, τις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους, άλλους σχετικούς τομείς (όπως τα σχολεία), τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, τις οργανώσεις νεολαίας και τις ενδιαφερόμενες ιδιωτικές εταιρίες. Στις κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους σε επίπεδο δήμων, οι υπηρεσίες για τους νέους έχουν τη δυνατότητα να λειτουργούν ως διαμεσολαβητές μεταξύ των νέων, των δραστηριοτήτων τους και των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων. Συχνά οι νέοι εκφράζουν τις ανησυχίες τους εκτός των καθιερωμένων δομών της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις ψηφιακές κοινότητες, την καλλιτεχνική έκφραση, τη μουσική ή τα συλλογικά κινήματα (όπως οι διαδηλώσεις στα σχολεία), που ενδέχεται επίσης να απαιτούν περαιτέρω διαμεσολάβηση.

8. Ερωτήματα προς συζήτηση

Με βάση τα ανωτέρω, οι υπουργοί καλούνται να εξετάσουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα τρία ερωτήματα (μέγιστος χρόνος τρία λεπτά).

- 1) Πώς μπορούμε να ενισχύσουμε την ικανότητα των κοινωνικομορφωτικών δραστηριοτήτων για τους νέους να ανταποκρίνονται στις νεοεμφανιζόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής;**
- 2) Πώς μπορούν οι κοινωνικομορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους να στηρίζουν τους νέους στον ακτιβισμό τους για το κλίμα και στην οικοδόμηση ενός βιώσιμου μέλλοντος;**
- 3) Η κλιματική αλλαγή αποτελεί διατομεακή πρόκληση. Πώς μπορεί ο τομέας της νεολαίας να ενεργεί ως εταίρος στη διατομεακή συνεργασία;**